

Așezarea feudală din Ostrovu Mare - km. 875

Cercetările arheologice în zona Porțile de Fier II — sectorul Ostrovu Mare — au fost orientate și în 1979 către acele puncte incluse în urgența întâia.

Cimitirul feudal descoperit în 1979 în marginea Dunării lângă km fluvial 875, la nord de satul Ostrovu Mare, din com. Gogoșu, jud. Mehedinți pune problema existenței unei așezări contemporane, așezare identificată în vara anului 1979. Indicii pentru stabilirea locului unde să se înceapă cercetarea au fost suficiente: fragmente ceramice, greutatea de plasă și chiar un cuptor de argilă roșie a cărui parte superioară se vedea câteva ore pe zi, când apele Dunării se retrăgeau.

Locul ales pentru sondare, lat de 20—30 m este cuprins între malul Dunării și câteva dune de nisip ce se prelungesc către interiorul insulei. În acest scop am trasat opt secțiuni în lungime totală de 65,5 m și cu lățimea de 1,5 m, precum și trei casete de 3×2 m fiecare (fig. 1). Direcția de orientare a secțiunilor a fost atât nord-sud cât și est-vest, pentru a putea surprinde mai bine zona locuită. După un strat de nisip alb ce merge în jos până la —1,10 m urmează stratul de cultură cu o grosime de 0,50 m, sub care întâlnim nisip roșcat.

Cu excepția secțiunii III, în care au apărut în mod sporadic fragmente ceramice neolitice, din epoca bronzului și dacice, în celelalte secțiuni materialul este în totalitate feudal. Este cazul să precizăm acum că nu au apărut decât trei fragmente ceramice prefeudale în S I b, S III și S IV, material insuficient pentru a putea discuta despre o locuire de mai mari proporții din această perioadă în zona menționată.

Au fost surprinse patru locuințe — trei întregi și una ruptă de apă — cu dimensiuni variind între 1,80×3,30 m cât are locuința nr. 3* (fig. 2), și 3,25×5 m cât are locuința nr. 1 (fig. 3). Forma lor este în general dreptunghiulară. În interiorul și exteriorul locu-

inței nr. 3 s-au găsit bucăți de chirpic ce ar putea sugera modul de realizare a pereților, de la nivelul solului în sus. Locuința nr. 1 pare a fi avut un sistem de încălzire sugerat de existența unei gropi dreptunghiulare în colțul sud-vestic, plină cu cenușă și cărbuni, ca și de stratul superficial de pământ roșu din apropierea gropii. Locuințele întregi aveau câte un cuptor. Dacă în locuința 1 cuptorul se afla în interior, în locuințele 3 și 4 cuptoarele erau plasate în exterior. Locuința 1 avea o vatră în fața cuptorului, pe când în celelalte două, în fața cuptoarelor găsim câte o albiere ce conține multă cenușă și cărbune. Cuptoarele au diametrele de 1,30—1,40 m. Cel din locuința 1, mai bine păstrat (fig. 4) ne sugerează o înălțime inițială de 0,70 m. Bolta era construită din argilă roșie, ca și vatra ușor scobită la centru și așezată pe un strat de pietriș gros de 5 cm. Lângă vatra cuptorului 1 se afla un vas fragmentar. Pe vatră se aflau pietre și câteva greutatea de plasă făcute din cărămidă (fig. 5).

Pe locuințe, inventarul se prezintă astfel: locuința 1 cuprindea: o strachină smălțuită, două guri de vas cu o parte din corp, trei funduri de vas, un vas fragmentar căruia îi lipsește partea superioară, un vas a cărui formă a fost reconstituită din cioburile găsite sub vatra cuptorului, loc în care au fost găsite și alte fragmente de vase, lucru ce ar putea să însemne că inițial cuptorul s-a aflat pe un suport la o oarecare înălțime. Pe vatra acestei locuințe au fost găsite și cinci greutatea de plasă din cărămidă, îngrijit slefuite. Locuința 2 (fig. 6) cuprindea mai multe fragmente ceramice dintre care remarcăm doar o gură de vas fragmentară și un fund provenind probabil de la același vas, precum și trei greutatea de plasă lucrate tot din cărămidă.

Pentru bordeiele 3 și 4, pe care le considerăm faze ale aceleiași locuințe, vom da inventarul comun: un vas fragmentar cu înălțimea de 10,5 cm, două funduri de strachină

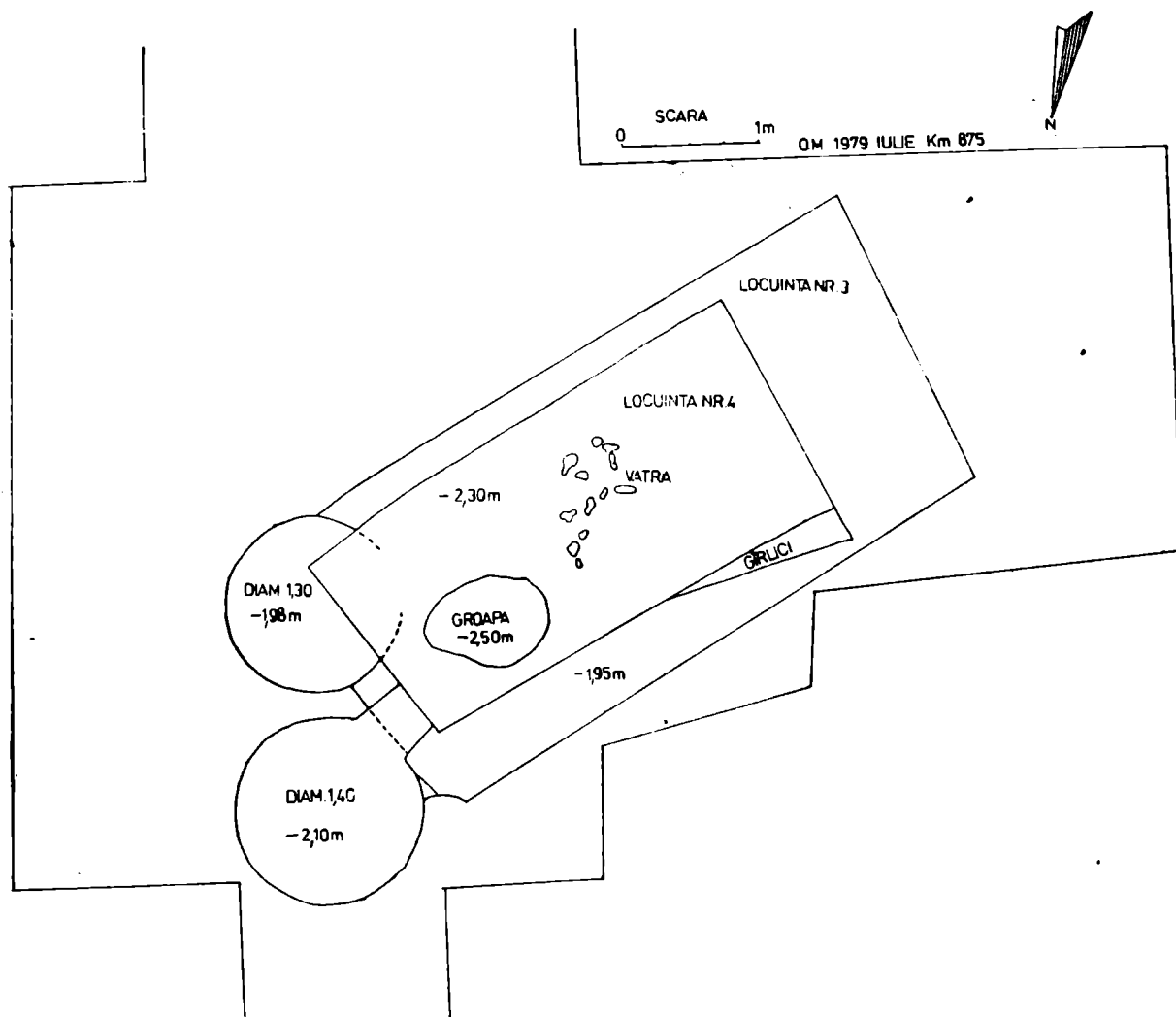

Fig. 2. Ostrovu Mare-Mehedinți. Locuințele nr. 2 și 3.

smălțuite, cinci funduri de vase cu diametrul între 3,8 și 8,5 cm, unele păstrind o bună parte din corp, un fund de vas cu o porțiune din peretele ce este foarte gros la bază și se subțiază pe măsură ce se ridică și pe care îl bănuim a fi un ulcior, șase guri de vas, o greutate de plasă, un arcer, o săgeată, o balama, un cuțit și două monede schifate.

După cum se observă din această prezentare, ceramica acupă locul principal în cadrul materialului rezultat din săpătură. Ea poate fi împărțită în ceramică uzuală și ceramică smălțuită.

Ceramica uzuală are în general culoarea roșie, nelipsind nici culoarea neagră, pe cînd miezul pastei prezintă în spătură diferite nuanțe cenușii. Forma cea mai des întâlnită este borcanul, vas fără torți și de dimensiuni variabile. Raportul dintre gură, corp și bază, este asemănător celui întâlnit, la Coconi¹; diametrul corpului este mai mare, urmînd cel al gurii și apoi al bazei. Decorul constă din benzi de linii incizate, orizontale, între

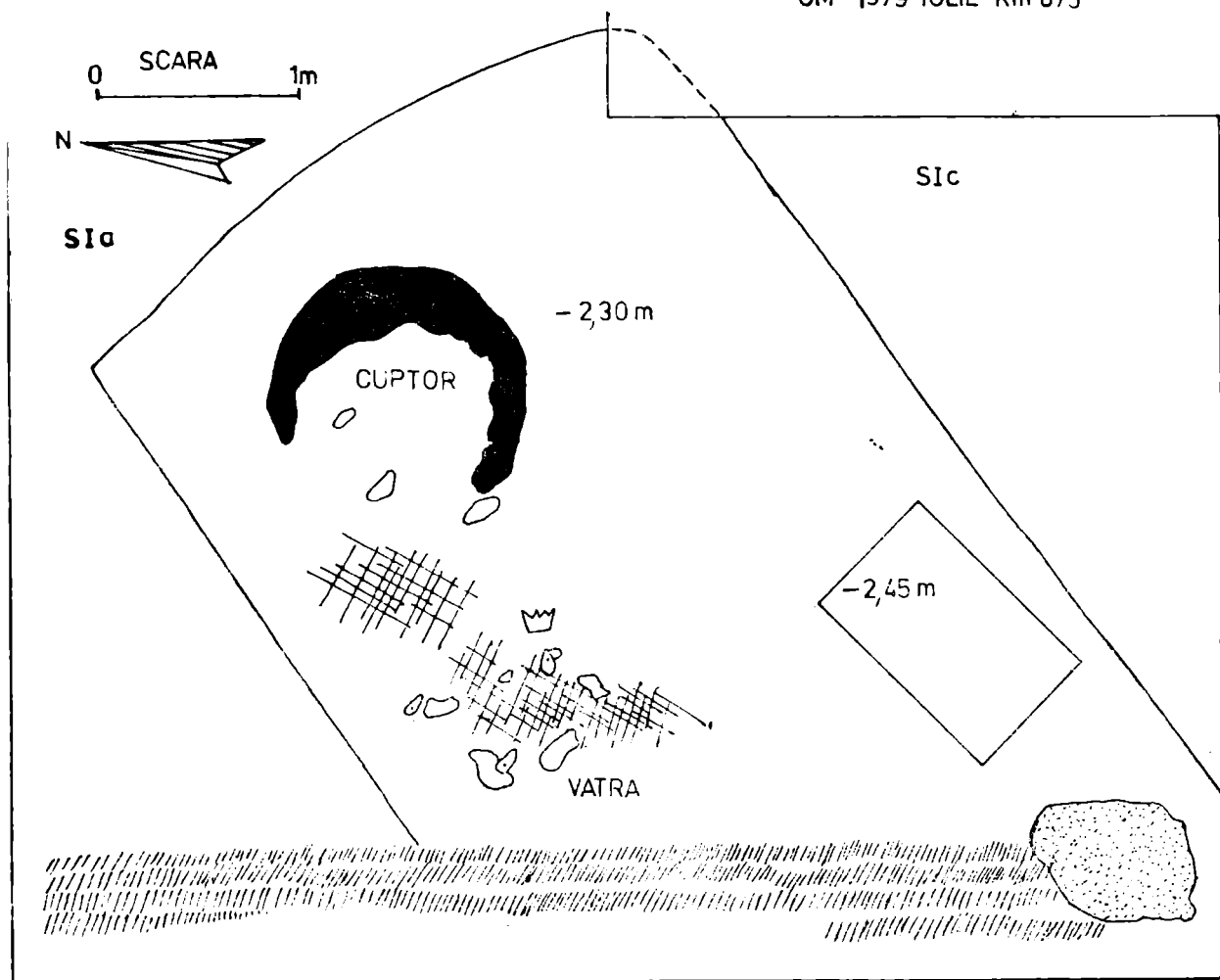
care se plasează de regulă cîte un șir de alveole executate cu unghia sau cu o bucată de lemn. Șirul alveolat este plasat în general pe umărul vasului. În unele situații există cîte două șiruri alveolate dispuse pe umărul și sub umărul vasului. Întîlnim o excepție la un vas pe a cărui buză, în partea exterioară, se află primul șir de alveole. O situație asemănătoare găsim și la Păcuiul lui Soare, însă creștăturile se află pe partea interioară a buzei².

O altă formă ceramică mai slab reprezentată este oala cu toartă. În săpătură nu au fost găsite decît două torți: una întreagă, prinsă pe pereții vasului, și alta fragmentară. Nu au apărut fragmente ceramice care să prezinte urme de prindere a torții. Ulcioarele constituie o altă formă ceramică întâlnită aici. Nu se păstrează exemplare întregi, dar forma și decorul fragmentelor păstrate prezintă analogii cu cele de la Coconi³.

Ceramica smălțuită este redusă cantitativ, în comparație cu cea uzuală. Smălțul se

LOCUINȚA NR.1

OM 1979 IULIE Km 875

□ GROAPA CONTININD CENUSE SI CARBUNE

PAMINT ARS

VAS FRAGMENTAR

GREUTATE DE PLASA

CARAMIDA SI PIATRA

CARBUNE SI CENUSE

TEREN RUPT DE APA

SECȚIUNE ÎN CUPTOR

Fig. 3. Ostrovu Mare-Mehedinți. Locuința nr. 1.

aplică pe interiorul și pe o parte din exteriorul vasului, rămânând nesmălțuită treimea inferioară. Se folosește mai mult verdele, galbenul și cafeniul, care adesea constituie culoarea de fond. Linia zgiriată ce conturează desenul se acoperă cu vopseala ce reprezintă nuanțe ale culorilor de bază, sau

alte, ca de exemplu albul. Motivele florale întâlnite pe fragmentele ceramice de aici își au analogii în descoperirile de la Drobeta Turnu Severin, ce sînt datate în secolul al XII-lea. Împletiturile și motivul stelar sînt alte desene frecvent întâlnite. Găsim analogii pentru acest tip de ceramică la Ce-

Fig. 4. Ostrovu Mare-Mehedinți. Locuința nr. 1.

tatea Severinului⁵, Cosuștea⁶ și Vodița, cât și la Coconi și Păcuiul lui Soare.

Formele des întâlnite sînt străchinile, farfuriile și ulcioarele. Mai bine păstrate sînt străchinile, un exemplar fiind acum întregit. Ulcioarele sînt decorate cu cerculețe albe sau cu pastile⁷, culoarea de fond rămînînd verdele sau cafeniul.

Monedele schifate, prezentînd un avansat grad de uzură, au fost emise în secolul al XIII-lea (1261—1281; MIHAIL VIII PALEOLOGUL).

Fără îndoială că grupul de locuințe descoperit în 1979 face parte dintr-o așezare rurală destul de întinsă. În sprijinul acestei afirmații amintim faptul că în cimitirul din

imediată apropiere, contemporan așezării, au fost dezvelite 29 morminte în cele două secțiuni dispuse în cruce. Numărul mare de înmormintări, pe care bănuim a le cuprinde cimitirul, corespunde unei comunități numeroase. În același sens precizăm că în colecția Muzeului Regiunii Porților de Fier se află inventariate alte monede schifate, identice cu cele găsite în săpătură și pentru care se face precizarea că au fost găsite la km fluvial 873, cu doi km mai jos de centrul așezării identificată prin săpătură.

Pe baza materialului ceramic găsit, contemporan în bună parte cu cel de la Cosuștea, Cetatea Severinului, Coconi și Păcuiul

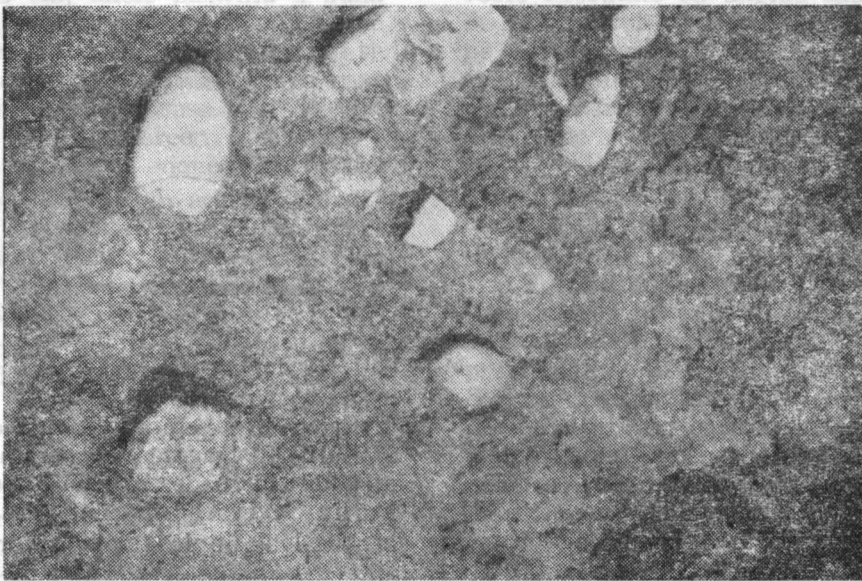

Fig. 5. Ostrovu Mare-Mehedinți. Locuința nr. 1 — vatra.

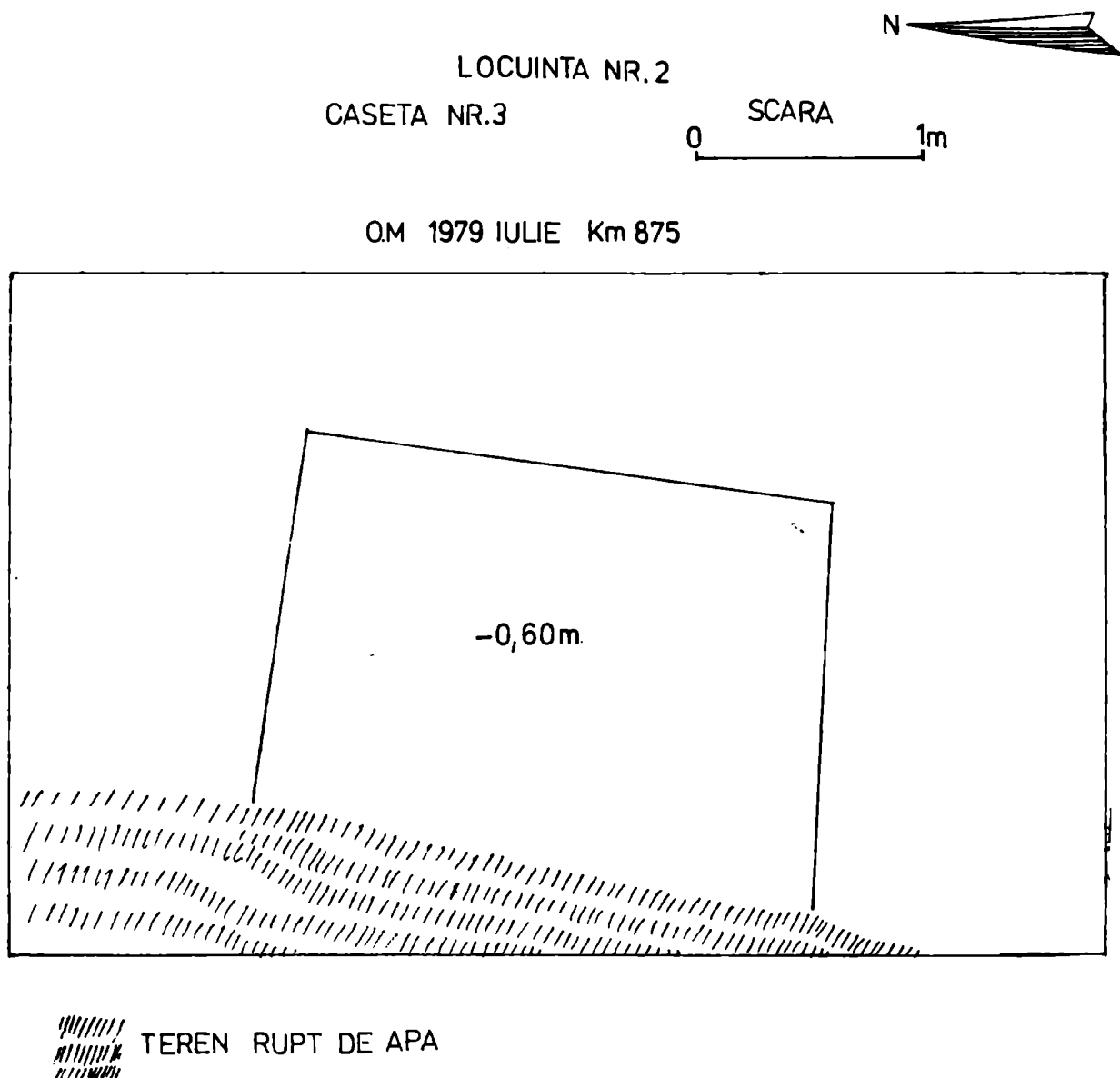

Fig. 6. Ostrovu Mare-Mehedinți. Locuința nr. 2.

lui Soare, și ținând seama de uzura pe care o prezintă cele două monede, începutul așezării poate fi plasat, în stadiul actual al cercetărilor, către sfârșitul secolului al XIII-lea. Așezarea continuă să existe și în secolul al XIV-lea, când pare să fie distrusă prin incendiere. În sprijinul acestei ipoteze pledează stratul de cenușă și cărbune ce se întindea la partea superioară a locuințelor notate cu numerele 1 și 3.

NOTE

- ¹ N. Constantinescu, *Coconi. Un sat din Cimpia Română în epoca lui Mircea cel Bătrîn*, București, 1972.
- ² P. Diaconu, S. Baraschi, *Păcuil lui Soare, Așezarea medievală (sec. XIII—XV)*, II, București, pl. 1/1.
- ³ N. Constantinescu, *op. cit.*, pl. 33.
- ⁴ B. Slătineanu, *Ceramica feudală românească și originile ei*, București, 1958, p. 21, fig. 11.
- ⁵ Al. Bărcăcilă, BCMI, 1937.
- ⁶ Idem, BCMI, 86.
- ⁷ P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, fig. 77.